

דף עמדה בנושא הצעת חוק מוסר תשלומים לספקים

הקדמה

אחוז העסקאות שבהן מתבצע איחור בתשלומים נע בין 14%-16%, וממוצע ימי האיחור נע סביב עשרה ימים. בעיה זו גוררת פגיעה בסביבה העסקית, בשלטון החוק ובמוסר העסקי. הצעת החוק מבקשת לעגן את זכותם של עסקים לקבל תמורה על עבודתם בזמן בהתקשרויותיהם עם המדינה.

העמדה התורנית היא, שיש לשלם שכר בהקדם האפשרי, וכפי שנאמר "ביומו תיתן שכרו"¹, נקודת המוצא ההלכתית היא, שיש למעט בהתערבות ממסדית בשוק החופשי, מלבד פיקוח על מוצרי יסוד. אולם, כאשר ישנה תופעה שמוגדרת כ'שיבוש דרכי מסחר', אזי תיקנו חכמים תקנות ממוניות הבאות להתמודד עם חריגות מתחום המסחר ההוגן. לאור זאת, יש לברך על החוק המוצע ולתת לו תוקף הלכתי של 'תקנת קהל'. כנסת ישראל נחשבת לעניין זה כשליחי הציבור לתקן תקנה זו.

הסכמה מראש לחריגה מהזמנים המובאים בחוק

בהצעת החוק ניתנת האפשרות לצדדים להתנות ביניהם מראש על זמני פירעון השונים מהחוק. דבר זה תואם את ההלכה המאפשרת גמישות בתחום הממוני - "דבר שבממון תנאו קיים"². אולם, במקום שחששו חכמים שצד אחד לחוץ יותר ואינו יכול באמת להתנגד לתנאי העסקה, אזי ביטלו את יכולת ההתניה וחייבו את הצדדים ליישם את התקנה המקורית.

המלצות

א. מומלץ לוותר על האפשרות המוזכרת בלשון החוק המוצע סעיף 3 ג "אלא אם כן קבעו הצדדים באופן מפורש בחוזה מועד אחר לתשלום, ומועד זה נקבע בשל **אופייה המיוחד של ההתקשרות**". דבר זה ניתן לפרשנויות שונות ויכול להכשיל את כוונת החוק. יש לחזק את הזמנים המובאים בחוק ולא לאפשר לחרוג מהם. מומלץ לקבל רק את המשך הצעת החוק "או שהוא אינו מועד בלתי הוגן באופן חריג למזמין העבודה".

ב. בסעיף 11 ישנה התייחסות למקרה שבו העסקה לא הושלמה על כל פרטיה ולכן הוראת החוק לא תחול עליה באופן מלא. נראה שיש להבחין בין אי השלמה של פרטי עסקה שאינם מהותיים, שהחיסרון בהם אינו מצדיק החרטה מזמני התשלום בחוק, לעומת אי השלמה של פרטי עסקה מהותיים³. לכך, יש לשנות את הנוסח הכוללני - "הגיש ספק למזמין חשבון שאינו כולל את **כל הפרטים** שיש לכלול בו בהתאם לחוזה ביניהם". ולהעדיף את המשך הסעיף "או שהגיש את החשבון בלי שקוימו **התנאים המהותיים**", ולהוסיף 'או הפרטים המהותיים'.

¹ דברים כד, 15

² תלמוד בבלי מסכת כתובות טו

³ חושן משפט סימן רכ"ז ישנה הבחנה בין פגמים מהותיים לפגמים אחרים